ארבעה אחין פרק שלישי יבמות ל.

מתני' הראשונה. לנפילה: **גמ'** נכרית יבומי נמי מייבמה. ולא אמרינן משום בעל אחות ונפלה ליבם הוחקקה לנשוי נכרית לבדו דהא על בעל אחות לא רמיא ונעשית (ג) זו לרתה בזיקה וכשמת תאסר הנכרית על האשה משום צרת אחות אשה: **ואפילו בחד אחא.** כדפרישית דאע"ג דתרי אחין ניינהו אין זו זקוקה אלא לנשוי נכרית לבדו: **מתני' הראשונה.** לנישואין: **גמ' היינו הך.** וכ"ש הוא דהשתא ומה התם דנכרית עיקר נשואה היא דאחות אשה נפלה עליה ונעשית צרתה כמאמר אסרתה: **הכא.** לאחות אשה עיקר נשואה היא לא כ"ש דאוסרת נכרית שהיא טפלה: **הא תנא כריש.** משנה אחרונה זו שנה ממלה והיא דלעיל לא הוי כדעתיה למימני משום דמזיה (ד) להתירא הואיל ונכרית עיקר והדר חזיה לאחותא משום דמ"מ צרתה היא ומגייה: **ואיידי דקא מכיכה ליה.** לחידוש הוא: **אקדמה.** ומו לא הוה צריך למימני מיפא אלא הואיל ונשנית לא זזה ממקומה: [**מתני'**] **שבע אחא.** בנפילה ראשונה כשנפלה מאחיו הראשון: **גמ' הרי היא כאשה אח כו'.** ואע"ג דהדר איתזיא: **בנפילה ראשונה.** כל זמן נפילה ראשונה היתה אשתו קיימת שהיא אחותה: **אבל היכא דאיתזיא בנפילה ראשונה.** כגון שמתה אשתו אחר מיתת אחיו ולא כנסה נשוי נכרית: **דאידחיא לה מהאי היכא לגמרי.** (ה) שנפלה ואין כאן אחר אלא זה בעל אחותה נדחית ונפטרת לשוק ואין עליה לד זיקה עוד: **אבל היכא דלא אידחיא מהאי היכא לגמרי.** כשעת נפילה שהיה שם נשוי נכרית חזקוקה ליבם אימא מיגו דחזיא לנשוי נכרית עדיין זיקתה עליה וכי מתה אחותה ועודה בנפילה תתייבם לזה בנפילה: **קמ"ל.** רב יהודה דלא: **מתני' וכנסה המגרש ומת.** מותרת זו להתייבם שהרי עד שלא כנסה גירש את הראשונה שהיא ערוה ולא היתה לרתה מעולם: **ווהו שאמרו.** בפרק ראשון (ב:) נתגרשו הערויות לרומיכן מותרות: **גמ' טעמא דגירש.** בעל האחיות תחלה ואח"כ מת נשוי נכרית דאפילו זזיקה לא נעשית לרתה מעולם הא מת נשוי נכרית והוחקקה נכרית לבעלי אחיות ואח"כ גירש ונשאה לזו הואיל וקודם שגירש נעשית לרתה בזיקה אסורה על אחיו כשימות המגרש משום צרת אחות אשה בשלמא אי לא כנסה הויא מותרת לזה מחמת זיקת אחיו הראשון אבל משכנסה ועכשיו זקוקה לזה מכח בעל הערוה אסורה ואע"ג דלא היתה לרתה אלא בזיקה: **בחרי אחי.** כגון הכא דכי מת נשוי נכרית קודם גירושין של זה היתה זו זקוקה לשני בעלי האחיות ומהניא כה זיקה זו לאוסרה על השני: **קשיא דרב נחמן.** דדייק לעיל מסתם מתני' זאת אומרת אין זיקה אפי' בחד אחא: **אמר לך רב אשי.** הכיא דיוקא דלעיל לאו דיוקא הוא"ה אע"ג דלא עבד מאמר בעל הנכרית בחאות (אשה) אשת אחיו כשימות נכרית אשתו מיתלן אלא ולא אמרינן בחאות (אשה) אשת אחיו כשימות נכרית אשתו (ו) נעשה לרתה בזיקה: קנין

בתרי אחי וא"נ ס"ל כרבא דאמר זו היא למעוטי מת דלא גירש ולא כנס ש"מ דיש זיקה אפילו בתרי אחי:

מתני' שלשה אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד נשוי נכרית מת אחד מבעלי אחיות וכנס נשוי נכרית את אשתו ומת הראשונה יוצאה משום אחות אשה ושניה משום צרתה עשה בה מאמר ומת נכרית חולצת ולא מתייבמת: **גמ'** טעמא דעבד בה מאמר הא לא עבד בה מאמר נכרית יבומי נמי מייבמה אמר רב נחמן זאת אומרת (ז) אין זיקה ואפילו בחד אחא: **מתני'** (א) שלשה אחים שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד נשוי נכרית מת הנשוי נכרית וכנס אחד מבעלי אחיות את אשתו ומת הראשונה יוצאת משום אחות אשה ושניה משום צרתה עשה בה מאמר ומת נכרית חולצת ולא מתייבמת: **גמ'** הא תו למה לי היינו הך השתא ומה התם דאחות אשה הויא צרה לנכרית אמרת נכרית אסורה הכא דנכרית הויא צרה לאחות אשה לא כ"ש תנא הך תנא ברישא והך (ח) חזיא להתירא ושריא והדר חזיא לאיסורא ואיידי (ט) דחביבה ליה אקדמה (י) ומשנה לא זזה ממקומה: **מתני'** (ב) שלשה אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד נשוי נכרית מת אחד מבעלי אחיות וכנס נשוי נכרית את אשתו ומתה אשתו של שני ואח"כ מת נשוי נכרית (ג) הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת: **גמ'** (ד) אמר רב יהודה אמר רב (ה) כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה (ו) יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אח שיש לה בנים ואסורה מאי קמ"ל תנינא הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת מהו דתימא הני מילי היכא דלא איחזיא לה בנפילה ראשונה אבל היכא דאיחזיא לה בנפילה ראשונה אימא תישתרי קמ"ל הא נמי תנינא (ז) שני אחין נשואים שתי אחיות מת אחד מהם ואח"כ מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת מהו דתימא התם הוא דאידחי לה מהאי ביתא לגמרי אבל הכא דלא אידחי לה מהאי ביתא לגמרי אימא מיגו דחזיא להאי נשוי נכרית חזיא נמי להאי קמ"ל: **מתני'** (ח) שלשה אחים שנים מהם נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית גירש אחד מבעלי אחיות את אשתו ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ומת זו היא שאמרו וכולן שמתו או נתגרשו צרותיהן מותרות: (ט) גמ' טעמא דגירש ואחר כך מת אבל מת ואחר כך גירש אסורה אמר רב אשי זאת אומרת (י) יש זיקה אפילו בתרי אחי ולרב אשי קשיא דרב נחמן אמר לך רב אשי (יא) ה"ה דאף על גב דלא עבד בה מאמר נכרית מיחלץ חלצה יבומי לא מייבמה והא דקתני מאמר (יב) לאפוקי (יג) ב"ש דאמרי מאמר קונה קנין

שלשה אחין. כהך דישא גרסינן הראשונה יוצאה משום אחות אשה ולאשונה לנפילה קאמר דומיא דהתיא דפרק ב' (לעיל יח.) ובגבא (יד) מתרגמ ה"ג הסניה יוצאה כו': **אמר** רב נחמן זאת אומרת אין זיקה. מימה שלא דקדק רב נחמן על מתני' דרש כילד (לעיל יח.): **דחביבה** ליה אקדמה. בשאר מקומות אין דומה לומר כן אלא אמר זו ואין לריך לומר זו קתני וכאן (יד) דחק לומר כן לפי שבגא שנמה אלא לריכה היא: (ט) **ונאסרה** עליו שעה אחת. בהך בגא הו"מ למיקט ואחד מופנה אלא נקט הכי משום דנכרית נמי מתסרא לפי שהיתה לרת אחות אשה שעה אחת וקלת קשה שאינו מזכיר הלרה כלל וא"ת לרבי ירמיה דאמר (לעיל דף יג.) דהאי תנא דפיקין סבר נישואין מפילין אמאי לא נקט דתמתה אחת מן האחיות תחלה ואח"כ מת בעלה של שניה וכנס נשוי נכרית את אשתו ומת אסורה שנאסרה עליו שעה אחת כיון דנישואין מפילין וכן בגבא דלקמן ב' אחין ה"ל למתני שתמתה אחת מהן תחלה ואח"כ מת בעלה של שניה וי"ל דלא מהני למימר נישואין מפילין אלא לענין שאם היתה לרת ערוה שעה אחת שוב אין לה היתר אע"פ שבשעת נפילה כבר אינה לרת ערוה אבל כאן משום נישואין מפילין לא נתבטלה כאילו נפלה בחיי אשתו ויצאה ממנו באותה שעה משום אחות אשה: **גירש** אחד מבעלי אחיות את אשתו. מימה אמאי נקט ג' אחין ה"ל למימר ב' אחין נשואין ב' אחיות הוי וגירש האחד את אשתו ונשא אשה אחרת (ט) ומת ולרבי ירמיה ניחא כיון דאלינטרין לאשמועינן דיש זיקה כדדייק רב אשי בגמרא ולרבא נמי נקט הכי לאעוטי מת ולא גירש אבל לרב נחמן דקסבר אין זיקה קשיא אמאי נקט ג' אחין וי"ל לרב נחמן נקט הכי אגב אורחיה לאשמועינן דאין זיקה דכר' ירמיה ס"ל דנישואין מפילין ואם יש זיקה מיתסר אע"ג דגירש ואח"כ מת דמקודם שגירשה משום נכרית מזקוקה לו משעה שנשאת לאחיו דנישואין הראשונים מפילין ורב אשי דדייק מינה דיש זיקה סבר דלא אסרינן לה משום דאח"א לה ליאסר אח"כ תרי נישואין מפילין: **זאת** אומרת יש זיקה. וא"ת והיאך נסבה המגרש והא הויא לה לרת אחות אשתו בזיקה וי"ל דלא חשיב לרת אחות אשתו בזיקה אלא כשמת אחיו ונפלו שתיהן לפניו אבל כשהוא חי לא ומה שכתב בעל ה"ג דאם מת ולא גירש אסורה לתרוייהו לא בעוד שניהם חיים אלא לכל אחד כשימות אחיו תהיה אסורה: כתב

בא א מיי' פ"ז מהלכות יבום הלכה ז סמג עשין נא נב טוש"ע אה"ע סימן קנה סעיף ז:
כב ב ג מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף ח:
כג ד ה מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעי' ח:
כד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

תוס' חד מקמאי

בדין ופסקו לה מזוניהה אינו פיר אלא א"כ עשה בה מאמר ומ"מ שניהם פטירין ולא הועמדה בדין: הרב אלפס פסק צרת ערוה דכנס ואח"כ גירש מותרת הצרה להתייבם דמיתה פטילה וכיון דבשעת ערוה לא הוי צרת ערוה מותרת וגי' מתני' דג' אחין שנתן מהם נשואין ב' אחיות ואי' נשוי נכרית וגרש א' מבעלי אחיות את אשתו ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ספק רבמת ואח"כ גירש אסור' ויהיב טעמא למלתיה דגורי' הכא משום זיקה דעלמא. א"נ הכי גבי נכרים כיון דבשעת נפילה באיסור זיקה נפלה קמיה לא מהני לה גרושין אלו דברי הרב ז"ל ריש בהן כמה תמיהות תדא דאם אתמר להני שמעי למה ליה לר' ירמיה לשנויי הבראי מי ששנה זו לא שנה זו. ולרבא למה ליה למימר זו ואצ"ל זו קתני לישני ליה דשאני הכא דגזרינן משום זיקה דעלמא. א"נ בשעת נפילה אתסרא ליה למה ליה למימר הכא אליבא דרבא זו היא למעוטי מת ולא גירש ולא כנס לוקמה אפי' דכנס וגירש. ומאי דכתב נמי הכא גבי נכרית כיון דבשעת נפילה באיסור זיקה נפלה קמיה לא מהני לה גרושין לא ירדנו למוף דעתו דמאי איסור זיקה איכא בנכרית והרי ב' אחין הנשואין ב' אחיות הוי קיימין בשעת נפילת נכרית ואין כאן איסור (אחות) וקוקתו שהרי שניהם קיימין והרי משנה שלימה שנינו ג' אחין שנים מהן נשואין ב' אחיות וא' נשוי (א') נכרית ומת נשוי נכרית וכנס א' מבעלי אחיות את אשתו וכו' ולא קתני עבר וכנס ועוד אם עבר וכנס מוציא כדקתני רישא בה"א יוציאו אלא ודאי ליתנהו לדני שעמי דכתב הרז"ל ומיהו אפשר דרב אשי לית ליה דרבא דאליבא דהאי (תנא) נישואין הראשונים מפילין מת (ח) ואחר כנס גירש אסורה ואפ"ה הלכתא כת"ק דמתני' דפ"ק דכנס ואח"כ (גירש) מותרת דמיתה מפלת תדא דהא רבא ס"ל דלא פליגי אהדדי. ועוד דתנן נפל הבית עליו ועל אשתו שהיא בת אחיו ואין ידוע איזה מהן (מת) ראשון צרתה חולצת ולא מתייבמת אלמא האי תנא ס"ל מיתה מפלת ועו"ל דרב אשי לא שמעינן ליה בהדיא דלימא מת ואח"כ גירש אסורה אלא ש"מ זאת אומרת יש זיקה ואפ' בתרי אחי:

(ח) נראה דל"ל ואח"כ גירש לא דל"ל מת וכנס ואח"כ גירש.

מסורת הש"ס

(א) (לעיל יח: כו: לקמן נח. נב.), (ב) (לעיל כ: יס"ן), (ג) (לקמן לב. קידושין סה. ע"ז לה: סנהדרין ד. חולין לב: קנה:), (ד) (לעיל מ: ע"ש לקמן קיא.), (ה) (לקמן לב.), (ו) (לעיל יב.), (ז) (לעיל יח: יס"ן), (ח) (לעיל יח. כט: מח:), (ט) (ל"ל ובגבא הסניה).

תורה אור השלם

1. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:
דברים כה ה

גליון הש"ס

מתני' הי"ה זו אסורה עליו עולמית. עי' לקמן דף לב ע"א תד"ה לא פקע:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאיל להתירא ושריא. נ"ב ע"ל כלף לב ע"א בכהאי סוגיא: (ב) שם לאחוקי מב"ש: (ג) רש"י ד"ה נכרית וכו' ועשית נברית זו לרתה וכו' אחות אשה בזיקה הס"ד: (ד) ד"ה הא תנא וכו' משום דחזיה בדעתיה להתירה: (ה) ד"ה דאידחיא וכו' משנפלה ואין: (ו) ד"ה אמר לך וכו' הרים רמיא ונעשית לרתה: (ז) תוס' ד"ה דחביבה וכו' וכאן דוקא דדחק לומר כן: (ח) ד"ה הואיל ונאסרה וכו' ומת אסורה הואיל שנאסרה עליו: (ט) ד"ה גירש וכו' אשה אחרת ומת:

תוספות ישנים

זאת אומרת אין זיקה ואפילו בחד. וא"ת הא מפרק כילד לעיל דייקינן הכי וי"ל דאלינטרין לאסוקי מנ"ם דלעיל. וא"ת הא נמי ידענן בגבא בתרייתא בסמוך. וי"ל דתרתי אלטרין לתתני כדפרישי' לעיל (ו) דמסבגרת אמינת יש זיקה: **אבל** הכא דלא אחמי לה מהאי היכא דאמרי לגמרי אימא דלעיל דאתרעה אחין שמעינן לה. וי"ל דשאני התם דכי דלא אחמי מהאי היכא לגמרי מ"מ לא אידחיא נכנסילה לאשה אחות אחיו דלא אחמי לה מהאי היכא לגמרי ואידחיא נכנסילה לאשה אחות אחיו:

(ו) עי' לעיל יח: תוס' ד"ה יבמי.

מוסף רש"י

מאמר קונה קנין גמור. ליעשות אחותה גמורה (לקמן נז:).

עין משפט נר מצוה

בא א מיי' פ"ז מהלכות יבום הלכה ז סמג עשין נא נב טוש"ע אה"ע סימן קנה סעיף ז:
כב ב ג מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף ח:
כג ד ה מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעי' ח:
כד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com